

HISTORIE A SOUČASNOST 24. STŘEDISKA SEVER ČESKÉHO JUNÁKA V LETECH

1921-2001

CO TO BOUŘÍ, CO TO VÍŘÍ?
SKAUTI PRAHA – DVACET ČTYŘI!

Z HISTORIE NAŠEHO STŘEDISKA

1921-1923 Existuje „1. oddíl junáků – českých skautů v Kobylisích“
1925 Ustaven 24. oddíl Svazu junáků skautů v Kobylisích (16. září)
1930 Vznikl 24. klub oldskautů YENA (19. ledna)
1936 Obnoven 24. oddíl mládeže – junáků a vlčat (19. října)
1937 Účast při otvírání nového úseku elektriky (24. ledna)
1937 Na táboře 24. oddílu se točí krátký film Pojd'te s námi
1938 Služby skautů 24. oddílu v Civilní protiletecké obraně
1939 Založen 24. dívčí oddíl v Kobylisích (8. března)
1940 Junák rozpuštěn gestapem (5. listopadu), likvidován i 24. oddíl
1941-1945 Činnost starších členů 24. oddílu v KČT („káčata“) i jinde
1945 Obnovena činnost 24. střediska (12. května)
1949 Druhý zánik Junáka po únorovém puči 1948
1950 Ustaven ilegální Junácký klub Sever s 22 vybranými členy, vázanými slibem věrnosti (9. prosince)
1951-1960 Vodácké plavby po domácích i zahraničních řekách
1955 Ustavování Tom (turistických oddílů mládeže) při odboru turistiky TJ Dynamo (Admira) Kobylisy
1961 Počátek dětských rodinných táborů
1968 Obnovovací schůzka členů 24. střediska u Světů (3. dubna)
1970 Opětne mocenské ukončení činnosti Junáka
1970 Členství v odboru turistiky TJ Admira jako vodáci TOM
1989 Vyhlášeno třetí obnovení činnosti junáckého hnutí (prosinec)
1990 Oficiální obnovení skautingu v Praze 8 a Kobylisích (11. ledna)

I. ÉRA ZAKLADATELŮ A POČÁTKY SENIORŮ 1921 -1945

JAK ZAČÍNAL SKAUTING V KOBYLISÍCH 1921 – 1925

Jako téměř u každé historie, je i v pramínulosti čtyřiaadvacítka trochu mlžna a nejasna. Přesto toho ale víme dost, aby z toho byl zajímavý obrázek i pro další generace. Tak si poslužte také...

Nesporné je, že existoval „1. oddíl JUNÁKŮ – ČESKÝCH SKAUTŮ v Kobyliších“. Kromě ústního podání o tom svědčí i razítko tohoto textu, jehož otisk se dochoval vícekrát a ve vícero podobách.

Oddíl vedl ing. Eugen Kellner. Po dokončení studií odešel roku 1923 za zaměstnáním do Brazílie a už se nevrátil. Tím byla podvázána – a prakticky ustala – činnosti 1. oddílu Kobylišy. Po dvou letech došlo k oživení činnosti. To už v Kobyliších bydlel mladý skautský nadšenec Jan Kudrna (nar. 1906).

Dne 16. září 1925 se konala zakládací schůze oddílu, kterému bylo přiděleno číslo 24.

Bývalá klubovna u Širců se už nepoužívala, ale zástupce vůdce oddílu Mirko Prášek získal v domě svých rodičů (na Zedníkové) sklepní místnost, v níž se zprvu schůzovalo při svíčke. Tohle provizorium moc nevyhovovalo, a tak si u úzkém prostoru na bývalé zahradě restaurace U Topolů (divadélko Jiskara) postavili skromnou klubovnu (asi 1,5 x 5 m), kde byli alespoň doma.

V březnu 1926 skládalo prvních 15 nováčků v Prokopském údolí slib, to už měl oddíl tři družiny. V roce 1928 a 1929 uspořádal oddíl stanový tábor v lesích Lukavce (u Pacova). V létě roku 1932 byl letní tábor v Hodkově.

Valná hromada 24. oddílu 19.1.1930 však znamenala i jeho likvidaci, neboť byla též ustavující schůzí 24. klubu oldskautů, který na počest svého vůdce – převzal označení YENA (přepis domácí formy křestního jména Jan – Jeňa). Jako oddíl mládeže pracovala Čtyřiaadvacítka tedy 5 let.

YENA NASTUPUJE A VZKVÉTÁ 1925 – 1935

Takto tedy od 19. ledna 1930 tu byli oldskauti 24. YENA. Byla to zřejmě parta dobrá a soudržná, která si potrpěla na spolkovou a sportovní činnost.

Dokladem sportovní i společenské aktivity je dochovaná Sportovní kniha 24. OS YENA (1932-1935). Podle dochované registrace z roku 1935 měl tehdy 24. klub OS YENA 30 členů ve věku 18 až 30 let.

DRUHÁ VLNA KOBYLISKÉHO SKAUTINGU 1936 – 1948

Oldskauti 24. klubu YENA si předsevzali obnovit oddíl mládeže. Po náborové agitaci na místních školách táhl v říjnu 1936 houfec asi 80 dětí do klubovny tehdejšího sportovního klubu Svornost na okraji Nových Dáblic pod Ládvím. Shodou okolností právě tam, kde jsou klubovny i dnes.

Schůzovalo se tedy nejprve na Svornosti, později v podzemí Nové školy, kde byly volné skladovací prostory. Na jedno sezení – bylo to někdy v půli března 1937 – dostavil se mladý zvědavce Jiří Dvořák, kandidát učitelství před maturitou, který se doslechl, že v Kobyliších hledají vedoucího pro nově vzniklý 24. oddíl.

Vstoupil do školy připomínajícího prostředí zhruba s 50 dětmi a asi čtyřmi dospělými, z nichž jeden s příručkou v ruce vykládal cosi z nováčkovské zkoušky. Příchozí byl dětem představen jako „nový vůdce 24. oddílu“, takže ani neměl čas na rozmýšlení, tím méně pak možnost couvnout.

V klubovně Nové školy však tehdy byli naposledy, i když problém vyhovujících kluboven stíhal Čtyřladvacítku po všechna další předválečná léta.

Veledůležitou institucí obnovené Čtyřladvacítky byla Zpravodajská centrála 87. Byl to dům, kde bydlelo několik členů 24. oddílu. Jejich rodiče vynikali pochopením pro činnost skautské mládeže a velkou osobní obětavostí. Zde se zanechávaly vzkazy pro oddíl i pro družiny, začínaly i končily větší oddílové výpravy, tady se tesal oddílový totem, časem tu byl uskladněn inventář a vybavení, před táborem se zde vyráběly podsady.

Činnost Čtyřladvacítky končila bujnou oddílovou schůzí 4. listopadu 1940, kdy se na protest proti předčasně ukončenému táboru zpívaly národní i „vlastizrádné“ písně. Zde také další den 5. listopadu (den rozpuštění Junáka nacisty) zahájilo gestapo likvidaci 24. oddílu (zapečetěním celkem prázdné skříně v klubovně) a sem také jako napotvoru přišel Ivo Pražák pro zapomenutou členskou kartotéku právě ve chvíli, kdy tu byl vedoucí střediska Jiří Dvořák se dvěma pány od gestapa. Divil se Ivo, který na uvítanou dostal pár facek, divili se podezíraví pánové, ale nic víc z toho nebylo.

ILEGÁLNĚ AŽ DO KVĚTNOVÉ REVOLUCE 1940 – 1945

Za okupace prožívali skauti nelehké časy. Zvláště ti starší, kteří svůj nesouhlas s nacismem i s potlačováním demokracie a lidskosti projevovali odbojovými postoji (v ilegalitě, v partyzánských nebo exilových vojenských jednotkách) anebo aspoň drobnými projevy odporu k okupantům.

Začátkem podzimu 1943 většinu z kluků zlákali Jaroslav Hanzlík - Generál a Štěpán Šír - Medusa k vytvoření společnosti, která se scházela v klubovně, což byla kůlna u Erbenů, přesně přes ulici proti bývalé klubovně u Vykoukalů. V této skupině se rozvíjely skautské ideje, a tak chtěli začít skautovat. Prostor pro to získávali v jiných, dosud povolených organizacích. Přihlásili se do Klubu českých turistů (a to raději dále od místa bydliště), kde se tvořily oddíly mládeže zvané Káčata.

Také 24. dívčí oddíl ani ve válečných letech nacistické persekuce neodumřel. Děvčata se dále scházela, proběhl slibový oheň v údolí Housle nedaleko za Prahou.

Květnového pražského povstání se braničtí vodáci účastnili ve spolupráci s Čs. červeným křížem (v Podskalské ulici, kde byla též redakce Lodníka), pěšáci z Kobylis spolupracovali s Revolučními gardami.

II. ÉRA SENIORŮ A NÁSTUP JUNIORŮ 1945-1968

RADOSTNÝ NÁSTUP 1945

Brzo po obnovovací schůzce na Rokosce se opět rozběhla pravidelná činnost. Vedle schůzek, výletů, soutěží družin apod. se uskutečnil rádcovský kurs pro 18 vybraných účastníků. Za služby v revolučních dnech roku 1945 získalo 24. středisko do národní správy jako německý konfiskát chatu a zahradu Na Šutce. Byla to výborná pomoc pro počáteční rozvíjení činnosti, ale časem ani tato klubovna nepostačovala.

V létě se uskutečnily dva první tábory, byť poněkud provizorní. Týdenní vlastně jen družinový tábor (15. - 23. 7. 1945) vedli Járina, Eda a Golly, účastnili se ho jen členové někdejší ilegální Čtyřladvacítky. Druhý tábor byl v lesní chatě u Říček v podhůří Orlických hor (25. 7. - 10. 8. 1945). Vedoucími byli Ivo, Marcel, Ofina a Káj.

Také dívčí skauting se úspěšně rozvíjel. Rozdělením 24. dívčího oddílu vznikl 224. dívčí oddíl a roj světlušek. Na vedení se podílely Miluše Podhajská, Zdena Wittmayerová, Jana Štemproková, později Ivanka Jirková a Olina Dočkalová-Froňková.

Aktivní činnost přinesla i početní vzestup: chlapecká Čtyřladvacítka měla už 140 členů. Naštěstí byli k dispozici čerstvě vyškolení rádcové, a tak mohlo dojít k rozdělení oddílu. Pro nové oddíly jsme si vybírali čísla končící tradiční čtyřladvacítkou - tedy 224.

ÚNOROVÝ PUČ A MY 1948 – 1950

Únorový puč KSČ zasáhl do našich myslí, postojů i jednání velmi rasantně. Nejprve především administrativně: stále bylo třeba předkládat nějaká hlášení, či vysvětlovat jakési přestupky a nedopatření. K oficiálním kontaktům s novou mocí se vytvořil Akční výbor Junáka. Zpočátku jsme doufali, že se vše podaří ještě nějak racionálně překlenout. Neomalené a agresivní jednání exponentů Českého svazu mládeže v našem regionu (tehdy proslulá Elfa Letňanská) nás však postupně přesvědčilo, že opravdová spolupráce není možná.

Pochopili jsme, že tábory v létě roku 1948 budou patrně poslední - proto jsme si na nich dávali zvlášť záležet.

Také 24. klub oldskautů YENA byl v roce 1945 obnoven a jeho vedoucím se stal ing. B. Rollo - Buddha. Činnost klubu však skončila po Únoru 1948 podle tehdejšího nařízení, které junácké organizaci nedovolovalo sdružovat dospělé členy.

Po prázdninách 1948 již docházelo k diferenciaci myšlení našich členů; i když většina nás hodnotila události kolem únorového puče i po něm zcela negativně. Nakonec jsme se museli rozejít, protože nátlaky na skauting vzrůstaly a uniknout jsme nemohli jinam než do ilegality. Jen jediná družina (těch nejmenších) byla ochotna pokračovat v ČSM a o prázdninách 1949 se ještě účastnila borůvkové brigády na Šumavě. Již zajištěný tábor (opět na Piplově u Žižpach) musel být odvolán, OV ČSM nám jej již zakázal.

Zakončovací schůze a porada s rodiči se konala 24. 6. 1949. Veškerý majetek (klubovny, lodě, stany i další inventář) musel být odevzdán ČSM. Přišli jsme tak prakticky o všechno. Podařilo se však uchovat nějaké písemnosti a historické památky. Nejcennější z nich byly zakopány či zazděny, aby na ně nebylo vidět... Zejména šlo o dokument, který jsme přijali 9. prosince 1950 na schůzce u Žižňáků. Pozváni ovšem byli jen ti nejvěrnější a nejspolehlivější. Bylo nás tehdy 22 a hlasovali jsme jednomyslně. Přijali jsme stanovy "Junáckého klubu Sever" a složili slib, ve kterém jsme prohlašovali:

„My, skauti a skautky střediska Sever, kterým bylo znemožněno provozovat činnost v junáckých oddílech, a kteří nesouhlasí s okleštěním a zmrzačením skautingu v dnešním Junáku, my prohlašujeme, že zachováme věrnost ideálům skautského hnutí a světového bratrství, jak je razili jeho zakladatelé Sir Robert Baden-Powell a Ernest Thompson Seton.

Věříme pevně v pravdivost a sílu tohoto hnutí a slibujeme, že jediným prostředkem k jeho obhájení nám bude pravda. Abychom mohli dále žít podle skautských zásad, zakládáme tímto JUNÁCKÝ KLUB SEVER a zároveň schvalujeme stanovy, jejichž znění následuje. Prohlašujeme, že chceme usilovat, aby tyto stanovy byly prováděny v duchu skautské ideje a mezinárodního bratrství, neboť chceme se stát dobrými a platnými členy lidské společnosti.“

V Praze, dne 9. 12. 1950

Těch dvaadvacet svůj slib dodrželo. Dokonce do té míry, že ani jeden z nich se nestal členem KSČ. Ačkoliv někteří z nich k tomu byli několikrát vyzváni a pak nesli velmi nepříjemné důsledky svého pevného postoje. Přitom jsme netušili, že krutovláda padesátých let se do našich řad již podepsala, a to dokonce o celý půlrok dříve. Bratr kapitán Miroslav Plešmít, člen 24. klubu oldskautů YENA, hrdina druhého odboje proti okupantům, byl pučisty zatčen, odsouzen k smrti a 25. května 1950 i popraven. Jeho hrob je na Novém d'áblickém hřbitově.

NA VODĚ I POD VODOU 1951 – 1967

V Praze - Kobylisích, kde jsme byli doma, bychom neustále byli jako pod drobnohledem nové vrchnosti, a tak jsme se organizovali pod různými firmami z blízkého i vzdálenějšího okolí: byly to tělovýchovné oddíly Sokol Střížkov, Meopta Košíře, Tatrovka Smíchov. Schůzky jsme pořádali v bytech členů.

To nás tedy drželo nad vodou. Pod vodu jsme se stále častěji dostávali na výletech a při expedicích, protože jsme se stále více zaměřovali na vodačení. V roce 1950 jsme sjížděli Vltavu z Vyššího Brodu, v roce 1951 jsme splouvali Oravu i Váh a absolvovali Posázavskou Odysseu, následovaly i další akce. Takže jsme nezapomněli turisticky ani vodácky.

DĚTSKÉ TÁBORY A VÝPADY DO ZAHRANIČÍ 1961 – 1968

Jak šla léta, vznikaly v našem klubu i rodiny, přišly radosti a starosti s malými dětmi. Řekli jsme si, že své potomky budeme vychovávat "po našem", a to již od plenek. Tak vznikaly první dětské tábory tzv. "děcáky", které se staly další nezapomenutelnou etapou společné činnosti.

Souběžně s rodinnou činností se rozvíjely i náročné vodácké výpravy do zahraničí: 1965 Rakousko a Itálie, 1967 Bulharsko, 1968 Jugoslávie. Nezanedbávali jsme však ani tuzemsko: 1962 zimní táboření na Šumavě, 1963 Jizerské a Lužické hory s horolezci, 1965 zimní přechod Králického Sněžníku a mnoho dalších.

OPĚT VŠICHNI SPOLU 1968

Období před Pražským jarem jsme prožívali velmi intenzivně. Obnovili jsme politické diskuse a připravovali se na obnovení legálního skautingu v Kobylisích. K historickému setkání staré Čtyřladvacítky došlo na schůzce v kavárně u Světů dne 3. dubna 1968.

ÉRA JUNIORŮ A TĚCH DNEŠNÍCH 1968 - 1991

TŘI ROKY LEGALITY 1968 – 1970

Po zmíněné už obnovovací schůzi Čtyřladvacítky 3. dubna 1969 se 5. května uskutečnil první výlet, a to již s nováčky. Nastal přímo výbuch zájmu dětí o skautskou činnost, příliv nováčků jsme jen těžko zvládali. Starším činovníkům naštěstí přišli na pomoc mladší už z odchované generace, takže se mohly rozjet pravidelné schůzky, výlety i další zajímavé podniky, proběhl rádcovský kurs a první skautské sliby.

Toho roku 1968 jsme si ještě netroufli uspořádat letní tábory. Jednak byla krátká doba na jejich přípravu, jednak jsme neměli potřebné vybavení, neboť vše si přivlastnil v roce 1949 a 1950 tehdejší svaz mládeže, ale také chyběla dostatečná průprava táborníků. I tak neskončily prázdniny dobře. Přišel 21. srpen a násilné obsazení Československa.

Přesto se však kroniky z té doby dále plnily zápisy o výpravách, táborových ohních. Proběhly tábory děvčat i chlapců. Při stavbě tábora lilo, až byla louka jako namočená houba a vlčata volala ze spaní maminku. Tábor nesl název Tábor joginů. Dívčí tábor byl pojmenován Flameri, prý podle oblíbeného moučníku. Ale bylo ovšem i dost suchých a krásných dnů.

V červnu 1970 se už vše zaměřovalo na letní tábory. Na třech loukách, v údolí Stříbrné Hutě poblíž Dobronic a Chýnova, tábořili skauti, skautky, vlčata a světlušky 24. oddílů. Junáci 224. oddílu se chystali na putovní tábor z Medzilaborců na Duklu a pak až do Pienin a Vysokých Tater. Tábory proběhly v radostném duchu, v klasickém skautském stylu a bez rušivých momentů.

PRAŽSKÉ JARO POHASÍNÁ - MY JAKO TOM 1971 – 1988

Po táborech 1970 nám bylo oznámeno, že podle usnesení federální rady Organizací dětí a mládeže ukončil Junák svou činnost. Majetek 24. střediska, hotovost i místnosti převzala obvodní rada Pionýrské organizace SSM Prahy 8. Naštěstí jsme však současně byli členy odboru turistiky TJ Kobyličky a na tuto organizaci se zákaz činnosti nevztahoval.

Byli jsme nuceni dále pokračovat v práci s mládeží bez skautských výchovných prostředků, jakými je desatero zákonů a slib.

V tomto turistickém mezidobí jsme patřili k předním kolektivům v republice, zejména na úseku vodní turistiky, a to i účastí našich dospělých členů na práci ústředních orgánů. Početně jsme po celá léta měli okolo 200 členů. Naše TOM každoročně pořádaly stálé tábory, starší a dospělí zase velké letní putovní akce, zejména na evropské řeky - a čím divočejší, tím lépe.

ČTYŘIADVACÍTKA PO REVOLUCI

Zpětný přerod turistických oddílů mládeže a odboru turistiky ČSTV Admira Kobyličky na skautské oddíly a ve 24. středisko Junáka SEVER nebyl bez problémů. Na rozdíl od dřívější doby se tentokrát rozhodoval každý sám za sebe a dobrovolně, bez tlaku okolností. Kupodivu někteří z dosavadních členů - po dvaceti i více letech "turistování" - nechtěli o skautské organizaci ani slyšet: zatím jim "nic nescházelo", měli všechno, co k turistice potřebovali a hlavně byli zcela volní - bez organizačních i morálních závazků.

Tábor v roce 1990 byl táborem přerodu TOM na skautský oddíl: v jeho průběhu se měl každý rozhodnout, zda chce být skautem, nebo zda po táboře oddíl opustí a přejde do turistiky. U většiny dětí i rádců přerod na skauty opravdu nastal.

Hlavním stanem 24. střediska Junáka SEVER je klubovna na Svornosti pod Ďáblickým hájem, která patří TJ Sokol Kobyličky, jehož členy jsou také všichni příslušníci střediska. Odbor turistiky vede jeden z nás (Káka).